

3,4,5 Απριλίου 1998

Διαρκές Συνεδρίου του Συνασπισμού για τη Συνθήκη του Άμστερνταμ

ΓΙΑ ΕΝΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ "ΠΑΡΩΝ"

Εισηγητής: Νίκος Μπίστης

A. Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση πέρασε και θα περάσει από διάφορες φάσεις και σήμερα βρίσκεται σε μια ενδιαφέρουσα στιγμή. Αυτή η στιγμή είναι ιδιαίτερος κρίσιμη για την Ελλάδα.

Η χώρα μας από την ένταξή της στην ΕΟΚ και μετέπειτα με την παρουσία της στην ΕΕ, είχε σημαντικά οφέλη παρά το γεγονός ότι δεν κατόρθωσε να αξιοποιήσει, με βασική ευθύνη αυτών που κυβέρνησαν τη χώρα μετά την μεταπολίτευση, τις δυνατότητες που παρείχε η ένταξή της στο υπό διαμόρφωση ευρωπαϊκό οικοδόμημα. Παρά τις σοβαρές καθυστερήσεις και ανεπάρκειες η χώρα μας βρέθηκε να αποτελεί μέρος ενός συνόλου που αντιπροσωπεύει σήμερα την πιο προχωρημένη έκφραση της θέλησης των λαών για συνεργασία και της σύγχρονης τάσης για αλληλεξάρτηση των χωρών. Ενός δημοκρατικού μορφώματος που βρίσκεται σε συνεχή εξέλιξη, παρά τα μεγάλα κοινωνικά προβλήματα που ολοένα οξύνονται και απαιτούν γενναίες αποφάσεις για την έγκαιρη αντιμετώπισή τους. Η Κοινοτική Ευρώπη συνέβαλε στην ειρηνική συμβίωση στην ήπειρό μας και μετά την άρση του χωρισμού της Ευρώπης βρίσκεται μπροστά στη μεγάλη πρόκληση της σταδιακής και ομαλής συσσωμάτωσης των νέων δημοκρατιών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης και των Βαλκανίων στην ΕΕ ώστε κάποια στιγμή να γίνει πραγματικότητα το όραμα της Ενωμένης Ευρώπης από τον Ατλαντικό ως τα Ουράλια. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο η χώρα μας ωφελήθηκε και από οικονομικής και κυρίως από πολιτικής άποψης, επειδή ήταν στον πυρήνα των χωρών οι οποίες θεσμικά τουλάχιστον αποφάσιζαν ισοτίμως για την πορεία της Ε.Ε.

Η έναρξη από 1/1/99 της ΟΝΕ και η έναρξη διαδικασίας διεύρυνσης προς ανατολάς, σε συνδυασμό με τα ανεπαρκή βήματα της Συνθήκης του Άμστερνταμ για την πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης θα διαφοροποιήσουν σημαντικά τα ευρωπαϊκά δεδομένα και θα θέσουν σε κίνδυνο το ευρωπαϊκό status της Ελλάδας.

Η Ελλάδα έμεινε έξω από την πρώτη φάση της νομισματικής ενοποίησης και η σιωπηρή μετάθεση των στόχων του προγράμματος σύγκλισης από το 1999 στο 2001 δεν εγγυάται την είσοδό μας στη τρίτη φάση. Αντιθέτως είναι πιθανή μια παράταση των περιοριστικών πολιτικών με παράλληλη παράταση της αδυναμίας της χώρας να μπει στην ΟΝΕ με πολλαπλές αρνητικές συνέπειες τόσο για την κοινωνική συνοχή όσο και για τη διεθνή θέση της χώρας. Οι ευθύνες των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ και της ΝΔ είναι κολοσσιαίες γιατί διαχειρίστηκαν μια ευνοϊκή για τη χώρα μας περίοδο κατά την οποία συνέρευσαν εξαιρετικά αυξημένοι για τα ελληνικά δεδομένα πόροι από την ΕΟΚ και την ΕΕ (διαρθρωτικά ταμεία, και άλλες πολιτικές). Αυτή η περίοδος δεν αξιοποιήθηκε ώστε να ανασυγκροτηθεί εκ βάθρων η ελληνική οικονομία, να καταστεί η χώρα ανταγωνιστική στο διεθνές περιβάλλον και ικανή να παρακολουθήσει τις εξελίξεις και να σταθεροποιήσει τη θέση της στην Ευρώπη.

B. ΤΑ ΜΕΓΑΛΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΔΡΟΜΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΟΠΙΗΣΗΣ

Ενώ η χώρα μας έχανε συνεχώς έδαφος η Ευρώπη βρισκόταν αντιμετώπιη με σύνθετα και δισεπίλυτα προβλήματα. Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και ο σκληρός ανταγωνισμός από ισχυρές οικονομικές δυνάμεις (ΗΠΑ-Ιαπωνία) και άλλες που στήριξαν την προσπάθειά τους σε ανελέητη εκμετάλλευση των εργαζομένων, έθεσαν σε σκληρή δοκιμασία τόσο την

ανταγωνιστικότητα των ευρωπαϊκών προϊόντων όσο και το κοινωνικό κράτος. Οι δυνάμεις του νεοφιλελευθερισμού προσπάθησαν να μετακυλίσουν το βάρος της κρίσης στους εργαζόμενους και να στηρίξουν την ανταγωνιστικότητα στην αποδιοργάνωση του κοινωνικού κράτους και των εργασιακών σχέσεων. Οι δυνάμεις της Αριστεράς και του ευρύτερου δημοκρατικού χώρου είτε από θέσεις αντιπολίτευσης είτε από θέσεις κυβερνητικής ευθύνης χωρίς να αγνοούν τα προβλήματα που θέτει ο διεθνής ανταγωνισμός θέτουν σαν ζητήματα διεκδίκησης, εξίσου σημαντικό με την επιτυχία της Οικονομικής και Νομισματικής Ενοποίησης την καταπολέμηση της ανεργίας και ενίσχυση με τον εκσυγχρονισμό του κοινωνικού κράτους.

Η προώθηση της πολιτικής ενοποίησης της Ευρώπης και της θεσμικής μεταρρύθμισης της είναι επίσης ένα σημαντικό ζήτημα άμεσα συνδεδεμένο με το κρίσιμο θέμα της διαχείρισης της ΟΝΕ από τους θεσμούς της Ε.Ε.

Σήμερα έχει γίνει κατανοητό και σε δυνάμεις πέραν της Αριστεράς ότι η λειτουργία της Νομισματικής Ένωσης και η διαχείριση των συνεπειών της για την οικονομία και τα κοινωνικά συστήματα των κρατών μελών δεν είναι δυνατόν να αφεθούν στη δικαιοδοσία της Συνέλευσης των Τραπεζιτών. Σήμερα όλο και περισσότερο αντιλαμβάνονται ότι είναι αναγκαία μια νέα ώθηση στην ΕΕ με μέτρα που θα συμπληρώνουν την εξέλιξη της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης με πολιτικές και θεσμικές αναβαθμίσεις που θα ενισχύουν την κοινωνική συνοχή. Μέτρα που θα διαμορφώνουν συνθήκες ασφάλειας, ειρήνης, δημοκρατίας και πολυπολιτισμικής ανάπτυξης με ισότητα αντιπροσώπευσης για όλα τα κράτη – μέλη και ισότητα ευκαιριών και δικαιωμάτων για όλους τους ευρωπαϊούς πολίτες ανεξαρτήτως χρώματος, έθνους, φυλής, φύλου και καταγωγής. Απαιτείται ένας σχεδιασμός που θα διαμορφώνει ευρωπαϊκές, οικονομικές πολιτικές οι οποίες θα έχουν στόχο την περιστολή της ανεργίας, του κοινωνικού αποκλεισμού, της νέας φτώχειας και θα οδηγούν προς μια νέα ευρωπαϊκή εποχή με υψηλό επίπεδο απασχόλησης, με μείωση του εργασιμου χρόνου, με εκσυγχρονισμό και όχι απορύθμιση του κοινωνικού κράτους, χωρίς γενίκευση αλλά με περιορισμό της ευελιξίας της εργασίας στις απολύτως αναγκαίες περιπτώσεις. Τέλος, η αλλαγή της εικόνας μιας Ευρώπης “οικονομικού γίγαντα και πολιτικού νάνου” έθεσε επί τάπητος την ανάγκη διαμόρφωσης κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής άμυνας από μέρους της Ευρώπης. Από τη Συνθήκη του Μάαστριχτ μέχρι τη Συνθήκη του Άμστερνταμ αυτά και άλλα σημεία αναδείχθηκαν ως εκείνα στα οποία θα έπρεπε να υπάρξουν νέες βελτιωτικές ρυθμίσεις, ουσιαστικές και δεσμευτικές ώστε η αναγκαία πολιτική και οικονομική ενοποίηση να αποκτήσει εκ νέου δυναμισμό, και να επαναδεσμευτούν στην υπόθεση αυτή μεγάλα τμήματα του πληθυσμού της Ευρώπης που αποστασιοποιήθηκαν και έγιναν ευάλωτα σε εθνικιστικές και άλλες δημαγωγίες.

Γ. Ο ΣΥΝ ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ

Το όραμα για την Ευρώπη των λαών και των πολιτών

Ο ΣΥΝ με την από 17-18 Ιουνίου 1995 Απόφαση της ΚΠΕ, η οποία κατέστη συνεδριακή απόφαση του Β' Τακτικού του Συνεδρίου, διατύπωσε τις προτάσεις του για την αναθεώρηση της Συνθήκης του Μάαστριχτ και τον ευρύτερο προβληματισμό του για την προώθηση του οράματος της Ενωμένης Ευρώπης των λαών και των πολιτών της. Επαναλαμβάνουμε και σήμερα τη θεμελιακή μας θέση ότι ο στόχος μιας Ευρώπης πολιτικά και οικονομικά ενοποιημένης σε ομοσπονδιακή προοπτική, που θα οικοδομείται με όρους δημοκρατίας, κοινωνικής αλληλεγγύης, συνοχής και σύγκλισης, ειρήνης και ασφάλειας, απαντά σε αδήριτες ανάγκες της εποχής μας. Μιας Ευρώπης της αλληλεγγύης, της δημοκρατίας και της ανεκτικότητας, με ισχυρό μέτωπο στην ξеноφοβία, το ρατσισμό και τον ολοκληρωτισμό που αναβιώνουν. Μια Ευρώπη της Οικολογίας και των κοινωνικών κινημάτων, της συμμετοχής και της συλλογικότητας σε αντίθεση με την αλλοτρίωση, τον ατομικισμό και τη θεοποίηση του ανταγωνισμού.

Ο ΣΥΝ θεωρεί ότι τα δύσκολα προβλήματα της Ευρώπης δεν αντιμετωπίζονται με τη φυγή στο παρελθόν, με την επιστροφή στον εθνικό απομονωτισμό, την άρνηση ή επιβράδυνση της οικονομικής ενοποίησης, τη φοβία απέναντι στην πολιτική ενοποίηση, την άρνηση τελικά του κοινοτικού κεκτημένου. Τη θέση μας αυτή τη συνδυάσαμε με την απόρριψη μιας παθητικής αποδοχής τετελεσμένων, με την ανάγκη συντονισμού της δράσης των εργαζομένων, των

συνδικαλιστών των οργανώσεων, των κοινωνικών κινημάτων, των δυνάμεων της Αριστεράς και του ευρύτερου προοδευτικού χώρου. Αυτή η δράση θα πολλαπλασιάσει τις δυνάμεις για να αντιμετωπιστεί η κυριαρχία μονομερών οικονομίστικων αντιλήψεων, να υπάρξουν πολιτικές εξισορρόπησης στο κοινωνικό πεδίο των όποιων αρνητικών επιπτώσεων από τη Νομισματική Ενοποίηση και να υπάρξει μια ενεργή παρέμβαση των δυνάμεων της δημοκρατικής και ριζοσπαστικής αριστεράς για την αλλαγή των συσχετισμών στην πορεία προς την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση.

Από αυτές τις σταθερές θέσεις αξιολογεί ο ΣΥΝ τη συνθήκη του Άμστερνταμ και συνεκτιμά το βαθμό ανταπόκρισης των ειλημμένων αποφάσεων προς τις προτάσεις του ΣΥΝ, τις προτάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που ήταν σε θετική κατεύθυνση, τις προτάσεις των κοινωνικών κινημάτων και των κινήσεων πολιτών.

Δ. Η ΙΔΙΑ Η ΣΥΝΘΗΚΗ. ΘΕΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΡΝΗΤΙΚΑ

Γενική εκτίμηση

Ο ΣΥΝ με απόφαση της Κεντρικής Επιτροπής του (21/6/97) στην πρώτη του εκτίμηση για τα αποτελέσματα της Διακυβερνητικής, μεταξύ άλλων επεσήμανε τα εξής:

- Η αναγκαία κοινωνική και δημοκρατική στροφή στην πορεία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης, δεν έγινε στο Άμστερνταμ.
- Οι συμβιβασμοί που τοποθετήθηκαν και αποτυπώθηκαν στη διαδικασία και τα κείμενα των πρωτοκόλλων και των ψηφισμάτων δεν θίγουν ουσιαστικά τον πυρήνα της μονόπλευρης αποκλειστικά νομισματικής φιλοσοφίας της συνθήκης του Μάαστριχτ, όπως επαναδιατυπώνεται στο Σύμφωνο σταθερότητας που υιοθετήθηκε.
- Σε επιμέρους τομείς έγιναν δειλά και ανεπαρκή βήματα για τη βελτίωση της συνθήκης του Μάαστριχτ. Βήματα που υπολείπονται σημαντικά από τις σημερινές ανάγκες των πολιτών της Ευρώπης και τις απαιτήσεις των καιρών.
- Ο ΣΥΝ μετέχει και στηρίζει ενεργά τις κινητοποιήσεις των εργαζομένων και των πολιτών της Ευρώπης που κορυφώθηκαν με την πορεία του Άμστερνταμ. Ο αγώνας για την ένταξη και υιοθέτηση των κοινωνικού και πολιτικού στοιχείου στις διαδικασίες ενοποίησης, επιβάλλεται να συνεχιστεί και να ενισχυθεί.
- Η ανάγκη εθνικού σχεδίου διαπραγμάτευσης με πολιτικούς όρους εξακολουθεί να αποτελεί προτεραιότητα, κάτι που φαίνεται ότι η σημερινή κυβέρνηση δεν μπορεί ή δεν θέλει, προκειμένου να αποτραπεί ο ορατός κίνδυνος να μείνει η Ελλάδα μόνη και έκθετη έξω από την ΟΝΕ.

Αυτές οι πρώτες εκτιμήσεις, που συνάντησαν την ομοφωνία (4 λευκά) της ΚΠΕ, θεωρούμε ότι σε γενικές γραμμές επιβεβαιώθηκαν και από μία πιο αναλυτική προσέγγιση των κεφαλαίων της Συνθήκης και από τις μετέπειτα εξελίξεις όπως η Σύνοδος Κορυφής του Λουξεμβούργου για την ανεργία.

Απασχόληση

Η προσθήκη ενός τίτλου αφιερωμένου στην απασχόληση στο κείμενο της συνθήκης και η ρητή αναφορά στην προώθηση ενός υψηλού επιπέδου απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας συνιστά σε σχέση με το παρελθόν ένα θετικό αλλά πολύ περιορισμένο βήμα. Τα κράτη μέλη δεσμεύονται να επιδιώξουν την ανάπτυξη συντονισμένης στρατηγικής για την απασχόληση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποκτά δυνατότητα συστάσεων προς τα κράτη – μέλη που αρνούνται να εφαρμόσουν πολιτικές για την απασχόληση. Ο περιορισμός συνίσταται στη διατήρηση –παρά τις ρωγμές που υπέστη από την προσθήκη – της θέσης ότι η πολιτική για την απασχόληση αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των κρατών μελών, με συνέπεια να περιορίζεται αντικειμενικά ο απαραίτητος πανευρωπαϊκός συντονισμός και η άσκηση πολιτικών με τα αντίστοιχα χρηματοδοτικά προγράμματα.

Τέλος η Επιτροπή Απασχόλησης έχει απλώς συμβουλευτικό χαρακτήρα, ενώ η δική μας πρόταση έβλεπε αυτή την επιτροπή σε παραλληλία με την Νομισματική Επιτροπή και με κύριο έργο την εξασφάλιση των προϋποθέσεων για την πραγματική σύγκλιση.

Κοινωνική Πολιτική

Η ένταξη του Κοινωνικού Πρωτοκόλλου στις κανονιστικές διατάξεις της Συνθήκης αποτελεί θετικό βήμα. Θετικό είναι επίσης η υποχρέωση να εξασφαλίζεται η εφαρμογή της αρχής της ίσης αμοιβής για όμοια εργασία ή για εργασία της αυτής αξίας. Ήταν δύο ώριμα αιτήματα του συνδικαλιστικού κινήματος, των δυνάμεων της Αριστεράς, αλλά και άλλων, των γυναικείων οργανώσεων, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, τα οποία όπως είναι φυσικό προωθούσε και ο ΣΥΝ.

Για τη βελτίωση του περιβάλλοντος εργασίας, τους όρους εργασίας, την ενημέρωση και διαβούλευση με τους εργαζόμενους, την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας και τη μεταχείριση στην εργασία καθώς και την αφομοίωση των αποκλεισμένων από την εργασία προβλέπεται η λήψη απόφασης με ειδική πλειοψηφία και αφού προηγηθεί η διαδικασία συνεργασίας Συμβουλίου – Κοινοβουλίου. Οι οδηγίες σ'αυτά τα θέματα θα εγκρίνονται με συναπόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Συνεχίζει όμως να απαιτείται ομοφωνία για μείζονος σημασίας θέματα όπως η κοινωνική ασφάλεια, η προστασία των εργαζομένων σε περίπτωση καταγγελίας της σύμβασης εργασίας, η συλλογική εκπροσώπηση εργαζομένων και εργοδοτών, οι συνθήκες απασχόλησης των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν νόμιμα στην Κοινότητα και οι χρηματικές συνεισφορές με στόχο την προώθηση της απασχόλησης. Ταυτοχρόνως διατηρείται και ένας κατάλογος εξαιρέσεων σε πολύ σημαντικούς τομείς όπως οι αμοιβές, το δικαίωμα ανεργίας, το δικαίωμα του συνεταιρίζεσθαι και το δικαίωμα ανταπεργίας.

Κοινή Εξωτερική Πολιτική. Πολιτική Αμυνας (ΚΕΠΠΑ)

Ο πόλεμος στη Βοσνία, στο κατώφλι της ΕΕ απέδειξε την έλλειψη κοινής εξωτερικής πολιτικής και την χρεοκοπία των διαδικασιών συντονισμού ανάμεσα στα κράτη – μέλη. Η πρόσφατη δε κρίση στον Περσικό, όπου η προεδρεύουσα Μ. Βρετανία είχε ταυτιστεί με τις επιδιώξεις των ΗΠΑ, η Γαλλία προωθούσε ειρηνική λύση και η Ε.Ε. ως σύνολο σιωπούσε αμήχανα, επιβεβαίωσε αυτή την πραγματικότητα. Η ανάγκη για τη διαμόρφωση μια συνεκτικής και αποτελεσματικής εξωτερικής πολιτικής με παράλληλη ενίσχυση των πολιτικών ασφαλείας και άμυνας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, δια της ενσωμάτωσης της ΔΕΕ στην Ευρωπαϊκή Ένωση και την προσφορά εγγυήσεων για τα σύνορα της ΕΕ και των κρατών μελών της, απαιτούσε σοβαρά βήματα κατά τη διάρκεια της Διακυβερνητικής Διάσκεψης. Ειδικά σε αυτό το κεφάλαιο τα πράγματα παρέμειναν με οριακές αλλαγές ως είχαν με συνέπεια να μην απέχει και πολύ της πραγματικότητας η διαπίστωση ότι ουσιαστικά βρισκόμαστε μπροστά σε μια παλινδρόμηση εφ'όσον η νέα συνθήκη επιβεβαιώνοντας το status quo διατηρεί για τα επόμενα έτη δομές που έχουν αποδειχθεί απολύτως ανεπαρκείς.

Πιο συγκεκριμένα:

Η ΕΕ δεν θα έχει νομική προσωπικότητα και συνεπώς το διεθνές καθεστώς της Ένωσης, το μέγεθος και η διαπραγματευτική της ισχύς θα συνεχίσουν να είναι περιορισμένα.

Όλες οι αποφάσεις, τα νέα όργανα και οι νέες διαδικασίες λήψης απόφασης, προσδιορίζουν απλώς ένα δυναμικό για τα κράτη μέλη πλαίσιο εφαρμογής και η εμπειρία οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα πράγματα στους τομείς της εξωτερικής πολιτικής και της άμυνας δύσκολα θα προχωρήσουν.

Στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο διατηρείται η ομοφωνία για τις στρατηγικές και τις κατευθυντήριες γραμμές στα θέματα εξωτερικής πολιτικής. Από την άλλη πλευρά όμως δεν έχουν τεθεί σαφή όρια τα οποία να καθορίζουν τη διαφορά μεταξύ μιας στρατηγικής και των συνεπαγόμενων μέτρων εφαρμογής της στρατηγικής αυτής, για τα οποία οι αποφάσεις θα πρέπει να ληφθούν

με ειδική πλειοψηφία. Πιο ανησυχητικό είναι το γεγονός ότι κάθε κράτος μέλος έχει τη δυνατότητα όχι μόνο να τηρήσει “εποικοδομητική αποχή” (θέση που είχε υποστηρίξει και ο ΣΥΝ) αλλά και να αποτρέψει την εφαρμογή αποφάσεων που έχουν ληφθεί με ειδική πλειοψηφία, προβάλλοντας σοβαρούς λόγους εθνικής πολιτικής. Αυτό σε συνάρτηση με το γεγονός ότι η επίτευξη ειδικής πλειοψηφίας είναι δυσχερέστατη (65 ψήφοι και τουλάχιστον 10 κράτη – μέλη) οδηγεί αβίαστα στο συμπέρασμα ότι το κεφάλαιο αυτό είναι από τα ασθενέστερα της συνθήκης. Η τοποθέτηση ενός νέου ανεξάρτητου “κυρίου ΚΕΠΠΑ”, χωρίς να στερείται σημασίας, δεν συνιστά ποιοτική εξέλιξη προς την ενίσχυση της κοινής εξωτερικής πολιτικής.

Η Κοινή Εξωτερική Πολιτική έχει νόημα και υπόσταση στο βαθμό που θα συμπληρώνεται από μια πλευρά αμυντικής πολιτικής και ένα αμυντικό οργανισμό που θα αναλάβει την εφαρμογή της πολιτικής αυτής. Η άρνηση της Διακυβερνητικής να προχωρήσει στη σταδιακή ενσωμάτωση της ΔΕΕ σύμφωνα με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα στην ΕΕ (πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, με την οποία συμφωνεί ο ΣΥΝ), καθιστά αδύνατη την ανάδειξη ενός ευρωπαϊκού αμυντικού βραχίονα με επιχειρησιακή ικανότητα. Με αυτό τον τρόπο ενισχύεται η υπαγωγή της Ευρωπαϊκής Άμυνας στο ΝΑΤΟ. Η ενσωμάτωση στην ΚΕΠΠΑ των αποστολών τύπου Petesberg αποτελεί μια θετική άλλα ήσσονος σημασίας εξέλιξη.

Θεμελιώδη δικαιώματα και μέτρα κατά των διακρίσεων

Σημαντική πρόοδος σε σχέση με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ, σύμφωνα με την εκτίμηση και του Ευρωκοινοβουλίου αλλά και των αντιρατσιστικών οργανώσεων και των οργανώσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων σημειώθηκε σε αυτό τον τομέα, κατά την αναθεώρηση των σχέσεων της Ένωσης με τους Ευρωπαίους πολίτες.

1. Όσον αφορά τους βασικούς στόχους της Ένωσης τροποποιήθηκε το άρθρο 6 ώστε να γίνεται ρητή αναφορά “στις θεμελιώδεις αρχές της δημοκρατίας, της ελευθερίας, του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου” όπως κατοχυρώνονται με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών. Επιβάλλονται κυρώσεις κατά των κρατών μελών, μέχρι και αναστολή του δικαιώματος ψήφου του αντιπροσώπου της κυβέρνησης που παραβιάζει αυτές τις αρχές, με πλειοψηφία των τεσσάρων πέμπτων των μελών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου.
2. Προστέθηκε νέο άρθρο που προβλέπει ότι το Συμβούλιο, μετά από πρόταση της Επιτροπής και αφού ζητήσει τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, μπορεί “να αναλάβει κατάλληλη δράση για την καταπολέμηση των διακρίσεων λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας και πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού”. Το αρνητικό εδώ όπως και σε άλλα άρθρα είναι ότι απαιτείται η ομόφωνη απόφαση του Συμβουλίου. Σε αυτή τη βάση για να υπάρξει συνέχεια στις δράσεις που πραγματοποιήθηκαν τον προηγούμενο χρόνο στα πλαίσια του Ευρωπαϊκού έτους κατά του ρατσισμού, προωθείται σε ευρωπαϊκή κλίμακα ο συντονισμός των μη-κυβερνητικών οργανώσεων ώστε να ενεργοποιηθεί το νέο άρθρο, που κατακτήθηκε μετά και από τις δικές τους επίμονες και πολύχρονες προσπάθειες.
3. Προστέθηκαν άρθρα σχετικά με την προστασία του ατόμου όσον αφορά την επεξεργασία και ελεύθερη κυκλοφορία των προσωπικών δεδομένων και έγιναν τροποποιήσεις που βελτιώνουν τις διατάξεις σχετικά με τη δημόσια υγεία και την προστασία των καταναλωτών.
4. Τέλος ενσωματώθηκε στον κοινοτικό πυλώνα, ένας τίτλος για την εδραίωση ενός “χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης” όπου διασφαλίζεται η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, σε συνδυασμό με διατάξεις για το άσυλο και τη μετανάστευση. Παρόλο που πολλά ευνοϊκά μέτρα έχουν θεσμοθετηθεί σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών των κρατών – μελών να ζουν, να εργάζονται και να σπουδάζουν σε άλλες χώρες της ΕΕ, τίποτε δεν είναι αυτονόητο στο κρίσιμο και ευαίσθητο θέμα των προσφύγων και των μεταναστών. Απλώς η κοινοτικοποίησή του ανοίγει νέες δυνατότητες κοινής δράσης σε ένα ουσιαστικότερο για τη φυσιογνωμία της ΕΕ κοινωνικό ζήτημα, που αφορά στο κατά πόσον η ίδια η ΕΕ θα είναι χώρος ανοιχτός και φιλόξενος ή περιχαρακωμένος και ξενόφοβος. Σε κάθε περίπτωση η

πάλη για να εξασφαλιστεί το πρώτο είναι εξαιρετικά σημαντικό πεδίο παρέμβασης της ευρωπαϊκής αριστεράς και του ΣΥΝ.

Σχετικά με το ζήτημα της Ισότητας των Φύλων

Σημαντική πρόοδο αποτελεί η ενσωμάτωση της ισότητας των φύλων στη νέα Συνθήκη, έτσι ώστε να παρέχεται μια επαρκής νομική βάση για την εφαρμογή της ισότητας σε όλους τους τομείς αρμοδιότητας της κοινότητας.

Σύμφωνα με το άρθρο 2 η ισότητα γίνεται ειδική αποστολή της Ένωσης, στο δε άρθρο 3 απαριθμούνται οι δράσεις που πρέπει να αναληφθούν για την εξάλειψη των ανισοτήτων μεταξύ ανδρών και γυναικών.

Αδύνατο σημείο αποτελεί ο μη σαφής καθορισμός της διαδικασίας που θα εφαρμόζεται στο άρθρο 2 (ομοφωνία ή συναπόφαση). Ενδέχεται επίσης να προκαλέσει σύγχυση και νομικά προβλήματα το γεγονός ότι στο άρθρο 3 περί εισαγωγής των θετικών δράσεων δεν γίνεται ρητή αναφορά στις γυναίκες αλλά στο “υποαντιπροσωπευόμενο φύλο”.

Σχετικά με το Περιβάλλον

Η αναθεώρηση του Άμστερνταμ περιέλαβε δύο νέες αρχές στους γενικούς στόχους της Ένωσης σχετικά με την περιβαλλοντική πολιτική, που διαπερνούν όλο το υπόλοιπο κείμενο της Συνθήκης. Αναφέρονται ρητά στην προαγωγή της αειφόρου ανάπτυξης και ενός υψηλού επιπέδου προστασίας και βελτίωσης του περιβάλλοντος. Στο ζήτημα αυτό είχε ιδιαίτερως επιμείνει το Ευρωκοινοβούλιο.

Σε σχέση όμως με άλλα συγκεκριμένα αιτήματα του Ευρωκοινοβουλίου και του οικολογικού κινήματος, όπως να δοθεί έμφαση στις μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων δεν έγινε επίσημη τροποποίηση αλλά η σπουδαιότητά τους αναγνωρίστηκε με μια μη δεσμευτική δήλωση. Επίσης σε σχέση με το αίτημα να επιτραπεί τα κράτη μέλη να διαμορφώνουν αυστηρότερες περιβαλλοντικές προδιαγραφές από αυτές της Ένωσης ως αντίβαρο στα συμφέροντα της Ενιαίας Αγοράς, το κείμενο είναι σαφέστερο από το προηγούμενο και δίνει τη δυνατότητα στα κράτη μέλη όχι μόνον να διατηρούν τις ισχύουσες εθνικές διατάξεις αλλά και να προσθέτουν νέες που βασίζονται σε νέα επιστημονικά στοιχεία.

Το αρνητικό είναι ότι και σε ζητήματα που σχετίζονται με μια σειρά περιβαλλοντικών μέτρων με φορολογικές, χωροταξικές και ενεργειακές επιπτώσεις, ενώ είχε αρχικά συμφωνηθεί η ειδική πλειοψηφία επανήλθε την τελευταία στιγμή των διαπραγματεύσεων η απαίτηση της ομοφωνίας, με αποτέλεσμα το Κοινοβούλιο να μην πετύχει τη συναπόφαση που ζητούσε για τα θέματα αυτά.

ΤΑ ΘΕΣΜΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο

Με την επέκταση της διαδικασίας συναπόφασης σε 24 νέους τομείς, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποτελεί από κοινού με το Συμβούλιο, ισότιμο συνομοθέτη για το 70% περίπου της κοινοτικής νομοθεσίας. Ωστόσο για κρίσιμους τομείς, όπως η γεωργική πολιτική, η πολιτική ανταγωνισμού, η φορολογική εναρμόνιση, η εναρμόνιση των νομοθέσεων και η συμπλήρωση της Συνθήκης εξακολουθεί να εφαρμόζεται μόνο διαβούλευση με το Κοινοβούλιο. Βασικό αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που δεν ικανοποιήθηκε με τη Συνθήκη του Άμστερνταμ ήταν η απαίτηση σύμφωνης γνώμης του στις αναθεωρήσεις των Συνθηκών. Η σύμφωνη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου επεκτάθηκε στον ορισμό του Προέδρου της Επιτροπής.

Το Συμβούλιο

- **Επέκταση της χρήσης της ψηφοφορίας με ειδική πλειοψηφία.**

Ο ΣΥΝ στην από 17-18 Ιουνίου 1995 απόφαση της ΚΠΕ είχε ενσωματώσει στις θέσεις του το αίτημα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για περιορισμό της αρχής της ομοφωνίας σε αποφάσεις "συνταγματικού" χαρακτήρα (αναθεώρηση Συνθήκης, ίδιοι πόροι κοινότητας, ενιαίο εκλογικό σύστημα, διεύρυνση της κοινότητας και οι περιπτώσεις του άρθρου 235). Στα υπόλοιπα ζητήματα προτεινάμε να ισχύσει η αρχή της ειδικής ή υπερενισχυμένης πλειοψηφίας, ώστε να διευκολύνεται η λήψη αποφάσεων και να μην ακινητοποιείται η Ευρώπη από μία χώρα. Μόνο στα θέματα ΚΕΠΠΑ είχαμε ζητήσει εξαίρεση από αυτόν τον κανόνα για ευνόητους λόγους. Με δεδομένη δε την επικείμενη διεύρυνση η χρήση ειδικής πλειοψηφίας καθίσταται αναγκαία για τη λειτουργία της Ένωσης.

Παρά ταύτα η προοδευτική μείωση των φιλοδοξιών όχι μόνο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, αλλά και της ίδιας της Προεδρίας του Συμβουλίου για την επέκταση της ειδικής πλειοψηφίας αποτέλεσε μία από τις πιο αρνητικές πτυχές της διακυβερνητικής διάσκεψης. Από τα 19 θέματα για τα οποία επροτεινέτο η μετάβαση από την ομοφωνία στην ειδική πλειοψηφία, τελικώς επεκτάθηκε η ειδική πλειοψηφία μόνο σε μία ακόμη πολιτική, εκείνη της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης.

- **Νέα στάθμιση των ψήφων στο Συμβούλιο.**

Σ' αυτό ιδιαίτερος λεπτό θέμα που συνδέεται τόσο με την ισορροπία μεταξύ των μεγάλων και μικρών χωρών στους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων της Ένωσης, όσο και με τη δυνατότητα της Ε.Ε. μετά τη διεύρυνση να παίρνει αποφάσεις που να έχουν τη νομιμοποίηση της πλειοψηφίας του συνολικού πληθυσμού της Ε.Ε., δεν δόθηκε λύση στο Άμστερνταμ, και η εξέταση του όλου θέματος αναβλήθηκε για το μέλλον. Η θέση του ΣΥΝ είναι "ότι στη συγκεκριμένη φάση της πορείας της Ένωσης, αντιτάσσεται στην αναπροσαρμογή της στάθμισης των ψήφων στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με βάση την πληθυσμιακή αναλογία, γιατί αυτή η εξέλιξη θα φέρει σε μειονεκτική θέση τις μικρότερες χώρες". Στις διαδικασίες η Ολλανδική προεδρία κατέθεσε πρόταση για νέα στάθμιση των ψήφων που ενίσχυε τα μεγαλύτερα κράτη, η πλειοψηφία των κρατών μελών προτιμούσε την εναλλακτική λύση της διπλής ψηφοφορίας, αλλά η άρνηση της Γαλλίας και της Μεγάλης Βρετανίας οδήγησε σε αδιέξοδο.

Η Επιτροπή

Η συνθήκη του Άμστερνταμ επέφερε αναφορικά με την Επιτροπή οριακές μόνο αλλαγές που δεν αλλάζουν τη σημερινή κατάσταση. Ο Πρόεδρος της Επιτροπής όπως προαναφέραμε εγκρίνεται επισήμως από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ο αριθμός των Επιτρόπων παραμένει ως έχει και για το θέμα αυτό εν όψει μάλιστα διεύρυνσης υπήρξαν αντιτιθέμενες απόψεις. Ο ΣΥΝ είχε ταχθεί υπέρ της διατήρησης της σημερινής κατάστασης.

Το Δικαστήριο

Η συνθήκη του Άμστερνταμ δεν περιέχει καμία από τις θεσμικές αλλαγές που πρότεινε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αναφορικά με το Δικαστήριο. Οι αλλαγές αυτές θα ήταν ευνοϊκές για την παραπέρα θεσμική ανάπτυξη, αλλά δεν συγκαταλέγονται στις μεταρρυθμίσεις από τις οποίες εξαρτάται αποφασιστικά η ικανότητα της Ε.Ε. να διευρυνθεί. Η συνθήκη του Άμστερνταμ διατηρεί πλήρως το δικαιοδοτικό σύστημα των ευρωπαϊκών Συνθηκών, ενισχυει τη νομιμοποίησή του και επεκτείνει την επιρροή του σε νέους τομείς, τόσο στον κοινοτικό πυλώνα, όσο και στον τομέα της διακυβερνητικής συνεργασίας.

Στενότερη συνεργασία - "Ευελιξία"

Πρόκειται για πολύ σύνθετο πρόβλημα. Ο ΣΥΝ ξεκινώντας από τη διαπίστωση ότι κάθε μη προσωρινή παρέκκλιση από την αρχή της ισότητας ενέχει κινδύνους για τη διαδικασία της και συνεκτιμώντας το γεγονός ότι δεν είναι δυνατόν να γίνει αποδεκτό ότι μπορεί μία χώρα για

απροσδιόριστο διάστημα να εμποδίζει την ενοποίηση, στην απόφαση της ΚΠΕ (17-18 Ιουνίου 1995) διατύπωσε την εξής θέση: “Το πραγματικό αυτό πρόβλημα μπορεί να βρει λύση με την αποδοχή ότι διαφοροποιημένη πορεία προς την Ένωση μπορεί να μεθοδεύεται με κοινή συμφωνία, με σαφή αποδοχή της γενικής κοινής κατεύθυνσης και με θεσμική κατοχύρωση του δικαιώματος της ισότιμης συμμετοχής στη διαχείριση της ενοποιητικής πορείας όλων των χωρών μελών που θα υπογράψουν τη νέα Συνθήκη. Ταυτόχρονα αυτή η διαδικασία πρέπει να είναι ανοιχτή σε όλες τις χώρες μέλη που θα θελήσουν να προσχωρήσουν και οι τελευταίες θα πρέπει να έχουν την ενεργό αλληλεγγύη των πιο ισχυρών”.

Τα κριτήρια που περιέχονται στη συνθήκη για τη συνεργασία θεωρούμε ότι δεν θέτουν σε αμφισβήτηση όσα μέχρι σήμερα έχουν επιτευχθεί στον τομέα της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, δεν υπονομεύουν τη δυναμική για μελλοντικά ενοποιητικά βήματα, καθώς επίσης δεν προσβάλλουν τα συμφέροντα των κρατών μελών τα οποία δεν επιθυμούν ή δεν θέλουν να συμμετάσχουν σε ένα μέτρο.

Αποκλείεται ρητά από την ευελιξία ο τομέας των αποκλειστικών κοινοτικών αρμοδιοτήτων και η ιθαγένεια της Ένωσης, κάθε διακριτή μεταχείριση, φραγμός του εμπορείου, στρέβλωση του ανταγωνισμού ή άλλη προσβολή του κοινοτικού κεκτημένου.

Αντιθέτως η στενότερη συνεργασία μπορεί να προχωρήσει σε άλλους τομείς όπως:

- στον τομέα της πολιτικής για την απασχόληση με ουδέτερα από πλευρά ανταγωνισμού μέτρα στηρίξεως (π.χ. πιλοτικά προγράμματα για τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης μέσω μείωσης χρόνου εργασίας.
- στον τομέα της φορολογικής πολιτικής με την εναρμόνιση των κατηγοριών φόρων που δεν θίγονται από κοινοτικές ρυθμίσεις.
- στον τομέα της εκπαίδευσης, της επαγγελματικής επιμόρφωσης του πολιτισμού με πρόσθετα μέτρα στηρίξεως και σε άλλους τομείς.

Στον τομέα τέλος της εξωτερικής πολιτικής, ισχύει η “εποικοδομητική αποχή”. Ένα κράτος μέλος που κάνει χρήση αυτού του δικαιώματος εξαιρείται της εκτέλεσης του μέτρου που αποφασίστηκε, αλλά το μέτρο καταλογίζεται στην Ένωση ως σύνολο.

Ε. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΟΡΥΦΗΣ ΣΤΟ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

• Συμβολικό βήμα - πενιχρά αποτελέσματα

Οι πιέσεις των εργαζομένων και η άνοδος της Αριστεράς στην κυβέρνηση της Γαλλίας οδήγησαν στη Σύνοδο Κορυφής του Λουξεμβούργου με αποκλειστικό θέμα την απασχόληση. Η Σύνοδος έχει συμβολική κυρίως σημασία γιατί για πρώτη φορά ένα θέμα ταμπού που εθεωρείτο της αποκλειστικής αρμοδιότητας των κρατών – μελών απασχόλησε συλλογικά τους ηγέτες της Ευρώπης. Οι εργαζόμενοι στο συνδικαλιστικό κίνημα, οι δυνάμεις της πολιτικής και κοινωνικής αριστεράς μπορούν από 'δω και μπρος να ανιχνεύουν τις δυνατότητες που ανοίγονται μπροστά τους για μία ουσιαστική παρέμβασή τους στο νέο υπό διαμόρφωση πλαίσιο.

Αυτά καθ' αυτά τα αποτελέσματα της Συνόδου ήταν πενιχρά. Αντανακλάται σ' αυτά η έλλειψη δεσμευτικότητας και η απουσία πρακτικών μέτρων που χαρακτηρίζει τις διατάξεις της ίδιας της Συνθήκης του Άμστερνταμ στα κεφάλαια για την απασχόληση και την κοινωνική πολιτική σε αντίθεση με την αυστηρότητα που υπάρχει για τις δημοσιονομικού χαρακτήρα ρυθμίσεις. Την ίδια ώρα που παρέκκλιση από το σύμφωνο σταθερότητας – το οποίο θα διαιωνίσει περιοριστικές πολιτικές – προκαλεί αυστηρές ποινές για τα κράτη μέλη, μόνο συστάσεις είναι δυνατόν να απευθυνθούν στα κράτη μέλη τα οποία θα αποτύχουν ή δεν θα θελήσουν να υλοποιήσουν τους στόχους για την απασχόληση.

Η πρόταση των κυβερνήσεων Γαλλίας και Ιταλίας για την καθιέρωση του 35ωρου χωρίς μείωση αποδοχών, ως ενός μέτρου για την αντιμετώπιση της ανεργίας, δεν συζητήθηκε στη Σύνοδο. Αλλά η σταδιακή, έστω, καθιέρωσή τους σε Γαλλία και Ιταλία και η δύναμη των πραγμάτων είναι προφανές ότι θα επιβάλλουν τη μελλοντική συζήτηση του θέματος αυτού. Δεν υπήρξε επίσης πρόοδος στον τομέα της φορολογίας, ώστε να αποφεύγεται το φορολογικό ντάμπινγκ.

Οι προτάσεις της Συνομοσπονδίας των ευρωπαϊκών συνδικάτων, οι προτάσεις των κομμάτων της αριστεράς στην Ευρώπη και μέσα σ' αυτές τα έντεκα σημεία που προτείνει ο ΣΥΝ αλληλοσυμπληρώνονται και διαμορφώνουν ένα σταθερό πλαίσιο διεκδίκησης για το μέλλον.

ΣΤ. Η ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

• Παθητικότητα αντί διεκδίκησης.

Η ελληνική κυβέρνηση από την πρώτη στιγμή αποδέχθηκε τη λογική της “μικρής αναθεώρησης”, λογική που προώθησαν οι συντηρητικές δυνάμεις και οι κυρίαρχοι οικονομικά κύκλοι της ΕΕ, που δεν ήθελαν να θιγεί ο πυρήνας μιας μονόπλευρης αποκλειστικά νομισματικής φιλοσοφίας και παράλληλα να προχωρήσει με γοργό βήμα η πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης. Οι κινητοποιήσεις των εργαζομένων, η δυσφορία ευρωπαϊκών λαϊκών στρωμάτων, οι κυβερνητικές αλλαγές σε Ιταλία και Γαλλία, οι δυσκολίες πολλών χωρών να ανταποκριθούν στο σύνολο των κριτηρίων της Συνθήκης, διαμόρφωσαν ευνοϊκό έδαφος και έδωσαν ευκαιρίες στη χώρα μας για να διαμορφώσει συμμαχίες, να αγωνιστεί για την ελαστικοποίηση των κριτηρίων, για προώθηση εξισορροπητικών πολιτικών, για μια πολιτική διαπραγμάτευση ώστε να μην αποκλειστεί από τις ομάδες των χωρών που θα συμμετάσχουν από 1/1/99 στο κοινό νόμισμα. Η κυβέρνηση παρέμεινε προσκολλημένη σε μια παθητική πολιτική και δεν αξιοποίησε τις θυσίες του ελληνικού λαού με αποτέλεσμα να βρίσκεται η χώρα μπροστά στην πραγματική και άμεση απειλή να μπει σε πορεία συνεχούς απομάκρυνσης από το βασικό πυρήνα της ΕΕ και να χάνει πολιτικά και οικονομικά πλεονεκτήματα. Ο ΣΥΝ επεσήμανε εγκαίρως την ανάγκη για πολιτική διαπραγμάτευση, ώστε να αποτραπεί ο ορατός τότε κίνδυνος, που κατέστη εν τω μεταξύ βεβαιότητα να μείνει η χώρα μας μόνη έξω από το Κοινό νόμισμα, από τις χώρες που επιθυμούσαν τη συμμετοχή τους.

Με δεδομένη την αφηρητική της αντίληψη για τη “μικρή αναθεώρηση” η ελληνική κυβέρνηση σε όλο το διάστημα των διαπραγματεύσεων και της προετοιμασίας για την αναθεώρηση αυτοπεριορίστηκε σε θέματα σχεδόν αποκλειστικά ελληνικού ενδιαφέροντος. Δεν ενδιαφέρθηκε ώστε σε συμμαχία με άλλες χώρες, όχι υποχρεωτικά τις ίδιες κάθε φορά, να αναλάβει ή να στηρίξει πρωτοβουλίες είτε για θέματα - κλειδιά πανευρωπαϊκού ενδιαφέροντος που περιέχονται στην αναθεώρηση, είτε για θέματα που δεν συμπεριλαμβάνονται τυπικά στην θεματολογία της αναθεώρησης ήταν όμως παρόντα ως μείζονα οικονομικά και κοινωνικά ζητήματα (κριτήριο για ΟΝΕ, σύμφωνο σταθεροποίησης, 35ώρο). Ο ΣΥΝ δεν θα μηδενίσει τη σημασία ρυθμίσεων της νέας συνθήκης όπως είναι οι “αναφορές στην ακεραιότητα της Ένωσης”, “στις αρχές για τα εξωτερικά σύνορα”, στην “πολιτική αλληλεγγύη των εταίρων”, θεωρεί όμως ότι αποτελούν ένα πολύ μικρό κέρδος σε μια πολύ περιορισμένη συνολικά αναθεώρηση.

Ζ. Η ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΟΥ ΕΥΡΩ.

- Θετικές επιπτώσεις και παρενέργειες**
- Προτάσεις του ΣΥΝ**

Ο ΣΥΝ έχει έγκαιρα επισημάνει ότι η εισαγωγή του ευρώ γεγονός σημαντικό για την προώθηση της ευρωπαϊκής ενοποίησης σε ομοσπονδιακή κατεύθυνση δε σημαίνει και αυτόματα την αντιμετώπιση των οικονομικών και των διαρθρωτικών προβλημάτων της Ένωσης. Κυρίως δε της δίδυμης κρίσης της ανεργίας και του δημόσιου χρέους. Έχει επισημάνει ότι η προώθηση της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης με μονομερή έμφαση της οικονομικής πολιτικής στη δημοσιονομική σταθερότητα και στον έλεγχο του πληθωρισμού

και χωρίς την ύπαρξη και λειτουργία αποτελεσματικών μηχανισμών για την αύξηση της απασχόλησης, την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και τον περιορισμό των ανισοτήτων μεταξύ των περισσότερο και των λιγότερο αναπτυγμένων περιφερειών και κρατών μελών, είναι πολύ πιθανό να οδηγήσει σε τέλμα και αποσύνθεση το ίδιο το εγχείρημα της οικονομικής και πολιτικής εννοποίησης της Ευρώπης.

Η εισαγωγή του ευρώ θα επιφέρει σημαντικές αλλαγές στη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Οικονομίας.

Άμεσα οφέλη αναμένεται να προκύψουν: Από την επίτευξη και διατήρηση της δημοσιονομικής σταθερότητας με μικρότερο κόστος. Η εξάλειψη του συναλλαγματικού κινδύνου μειώνει τα επιτόκια και άρα και τις δημόσιες δαπάνες για την εξυπηρέτηση του δημόσιου χρέους. Από τη μείωση του κόστους των συναλλαγών λόγω της κατάργησης των προμηθειών για πράξεις σε συνάλλαγμα και λόγω της εξάλειψης του συναλλαγματικού κινδύνου. Από την ενίσχυση της διαπραγματευτικής δύναμης της Ένωσης έναντι των άλλων μεγάλων εμπορικών δυνάμεων λόγω της μετατροπής του ευρώ σε διεθνές αποθεματικό νόμισμα και νόμισμα πραγματοποίησης διεθνών συναλλαγών, που αντικειμενικά θα περιορίσει τη θέση του δολλαρίου ως αποθεματικού νομίσματος. Σημαντικός αριθμός θέσεων εργασίας στην Ευρώπη εξαρτάται άμεσα από τη διαπραγματευτική αυτή δύναμη και ικανότητα. Από τον περιορισμό της ανεξέλεγκτης λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών αγορών λόγω της κατάργησης σειράς νομισμάτων.

Η ευθύνη για την άσκηση της νομισματικής πολιτικής φεύγει από τα κράτη μέλη που θα συμμετάσχουν στη ζώνη ευρώ και μεταβιβάζεται στην Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (Ε.Κ.Τ.). Ταυτόχρονα περιορίζεται η επιρροή που ασκούσε η Κεντρική Γερμανική Τράπεζα στις νομισματικές πολιτικές των κρατών μελών της Ένωσης. Ουσιαστικά η ενιαία νομισματική πολιτική θα χαράζεται με βασικό μέν στόχο τη σταθερότητα των τιμών, αλλά με βάση τα οικονομικά δεδομένα όλων των κρατών μελών της ζώνης ευρώ. Για το λόγο αυτό η ενιαία νομισματική πολιτική αναμένεται να κινηθεί σε πλαίσια λιγότερο περιοριστικά και ευνοϊκότερα για την ανάπτυξη και την απασχόληση στην Ένωση.

Η συμφωνία στο Συμβούλιο Κορυφής του Λουξεμβούργου, Δεκ. '97, για τη σύσταση από τους δεκαπέντε, του EURO-X, ενός Συμβουλίου στα πλαίσια του οποίου θα συζητούνται τα προβλήματα οικονομικής πολιτικής που θα παρουσιάζονται στα κράτη μέλη της ζώνης ευρώ αποτελεί ένα βήμα όσον αφορά το θέμα του δημοκρατικού ελέγχου και της διαφάνειας στη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας. Όμως εκκρεμεί ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσον αφορά τον έλεγχο της Ε.Κ.Τ.

Από την άλλη πλευρά η εισαγωγή του ευρώ θα συνδεθεί και με οικονομικό και κοινωνικό κόστος για τις χώρες μέλη που θα συμμετάσχουν στη ζώνη του κοινού νομίσματος.

Σημαντικό πρόβλημα για την ισορροπημένη λειτουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης αποτελεί η έλλειψη μιας κεντρικής δημοσιονομικής αρχής εφοδιασμένης με έναν προϋπολογισμό επαρκή για την άσκηση μιας αποτελεσματικής πολιτικής για την αντιμετώπιση των οικονομικών διαταραχών στα κράτη μέλη της ζώνης ευρώ. Αλλά και για την προώθηση διαρθρωτικών πολιτικών για την αντιμετώπιση των λιγότερο αναπτυγμένων κρατών μελών και περιφερειών της Ένωσης.

Η διατήρηση της ευθύνης για τη δημοσιονομική πολιτική στα κράτη μέλη στην τρίτη φάση της ΟΝΕ, σε συνδυασμό με τις άτεγκτες ρυθμίσεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, με βάση τις οποίες, μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις τα δημοσιονομικά ελλείμματα των κρατών μελών της ζώνης ευρώ επιτρέπεται να είναι μεγαλύτερα του 3% του ΑΕΠ, ενώ σε περίπτωση που δεν τηρείται ο περιορισμός αυτός μπορεί να υποστούν κυρώσεις με τη μορφή προστίμων που μπορούν να φτάσουν μέχρι το 0,5% του ΑΕΠ, δημιουργούν σοβαρά ερωτήματα ως προς το κατά πόσον τα κράτη μέλη θα μπορούν να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά μία ύφεση.

Ιδιαίτερα προβλήματα αναμένεται να προκαλέσει η ρύθμιση αυτή στα κράτη μέλη που δεν έχουν κατορθώσει να εξισορροπήσουν σε μεσοπρόθεσμη βάση τα δημοσιονομικά τους, καθώς και στα λιγότερα αναπτυγμένα κράτη μέλη των οποίων οι παραγωγικές δομές και η διάρθρωση των εμπορικών τους συναλλαγών είναι διαφορετικές από αυτές των περισσότερο αναπτυγμένων χωρών της Ένωσης. Η περιορισμένη κινητικότητα του παραγωγικού κεφαλαίου και της εργασίας μεταξύ των πλουσιότερων και των φτωχότερων κρατών μελών της ζώνης ευρώ, λόγω παραγόντων όπως, η έλλειψη υποδομών, η έλλειψη εκπαιδευμένου και ειδικευμένου προσωπικού, το ασταθές ρυθμιστικό πλαίσιο, οι πολιτισμικές διαφορές και οι διαφορές στη γλώσσα, δείχνει, ότι η λειτουργία της αγοράς από μόνη της δεν επαρκεί για την αντιμετώπιση των οικονομικών διαταραχών (ύφεση, ανεργία) που συνήθως πλήττουν τις φτωχότερες περιοχές με μεγαλύτερη ένταση. Γι' αυτό είναι απαραίτητη η δημιουργία εξισορροπητικών μηχανισμών, ώστε να αποφευχθεί η περιφερειακή και η κοινωνική πόλωση στα πλαίσια της Ένωσης. Η αντίδραση της Γαλλικής κυβέρνησης στο Σύμφωνο σταθερότητας και οι διάσπαρτες φωνές που όλο και δυναμώνουν στις άλλες κυβερνήσεις των χωρών της Ε.Ε., αποδεικνύουν ότι οι εργαζόμενοι και τα συνδικάτα έχουν δυνατότητες για ευρύτερες συμμαχίες στο θέμα αυτό.

Ο ΣΥΝ για να διασφαλιστεί ότι η εισαγωγή του κοινού νομίσματος θα συνοδευτεί με ανάπτυξη, μείωση της ανεργίας και ενίσχυση της κοινωνικής και περιφερειακής συνοχής της Ένωσης προτείνει τις παρακάτω κατευθύνσεις πολιτικής:

- Αναπροσανατολισμός των κατευθύνσεων της οικονομικής πολιτικής σε επίπεδο Ένωσης με έμφαση στους στόχους της ανάπτυξης και της ενίσχυσης της απασχόλησης.
- Ενίσχυση του ρόλου του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου όσον αφορά τον έλεγχο και τη διαφάνεια λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.
- Εγκατάλειψη των ρυθμίσεων του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης. Βασική κατεύθυνση να είναι η εξισορρόπηση των τρεχουσών δαπανών του δημοσίου, αλλά να επιτρέπεται η ελλειμματική χρηματοδότηση των επενδυτικών δαπανών μετά από έλεγχο και εισήγηση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο Υπουργών Οικονομικών
- Αύξηση των πόρων του κοινοτικού προϋπολογισμού από το 1,2% του κοινοτικού ΑΕΠ στο 5% για να είναι δυνατή η αντιμετώπιση των οικονομικών διαταραχών σε επίπεδο Ένωσης, καθώς και η άσκηση αποτελεσματικότερων διαρθρωτικών πολιτικών.

Ο ΣΥΝ εντοπίζοντας τις ανισοροπίες του ρυθμιστικού πλαισίου της ΟΝΕ και προτείνοντας συγκεκριμένα μέτρα για την αλλαγή του προς κατευθύνσεις που ενισχύουν την ανάπτυξη, την κοινωνική συνοχή και την απασχόληση, επισημαίνει ταυτόχρονα την ανάγκη ύπαρξης κατάλληλων οικονομικών πολιτικών σε εθνικό επίπεδο, ώστε να μεγεθυνθούν τα οφέλη από την εισαγωγή του κοινού νομίσματος και να μετριαστούν οι αρνητικές επιπτώσεις.

Η. ΓΙΑ ΕΝΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΠΑΡΟΝ

Με όλα αυτά τα δεδομένα ο ΣΥΝ θεωρεί ότι τα αποτελέσματα της Συνθήκης του Άμστερνταμ υπολείπονται σημαντικά από τις σημερινές ανάγκες των πολιτών της Ευρώπης και από τις απαιτήσεις των καιρών. Σε επιμέρους τομείς έγιναν βεβαίως βήματα για τη βελτίωση της συνθήκης του Μάαστριχτ, βήματα αξιοποιήσιμα, κυρίως στο κεφάλαιο για τα δικαιώματα του πολίτη, αλλά αυτή η βελτίωση συνολικά κρινόμενη είναι οριακή και δυσδιάκριτη για τους ευρωπαίους πολίτες. Αντιθέτως η καθυστέρηση στη λήψη αποφάσεων που θα δρομολογούσαν μία δημοκρατική και κοινωνική στροφή στην πορεία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης είναι ορατή και βαρύνουσα.

Η καθήλωση του κοινοτικού προϋπολογισμού, η καθυστέρηση στη θεσμική μεταρρύθμιση, η ουσιαστική ανυπαρξία κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής άμυνας, τα ανεπαρκή βήματα που σημειώθηκαν στη Σύνοδο Κορυφής του Λουξεμβούργου για την απασχόληση, η αδυναμία εξισορρόπησης της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας με μία οικονομική κυβέρνηση της Ε.Ε. είναι τα βασικά σημεία που στοιχειοθετούν την παραπάνω διαπίστωση.

Ενώ η Ενιαία Πράξη και η Συνθήκη του Μάαστριχτ, παρά τα μεγάλα προβλήματα της τελευταίας που από την αρχή επισημάναμε, αποτέλεσαν ένα βήμα στην εξελικτική διαδικασία της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης, η Συνθήκη του Άμστερνταμ δεν έχει αυτά τα χαρακτηριστικά. Αυτός ο λόγος μαζί με την επικείμενη διεύρυνση επιβάλλει και την όσο το δυνατόν ταχύτερη αναθεώρησή της και έχουν ήδη αρχίσει οι σχετικοί προβληματισμοί.

Την ώρα που τα μεγάλα κοινωνικά και δημοκρατικά ελλείμματα επέβαλαν μία αναθεώρηση για “περισσότερη Ευρώπη”, η Συνθήκη του Άμστερνταμ κατέγραψε στασιμότητα. Χωρίς να συμφωνούμε με καταστροφολογίες, χωρίς να αποδεχόμαστε την ηττοπαθή και αδιέξοδη άποψη ότι έκλεισε ο δρόμος για την Ευρωπαϊκή Ενοποίηση, ακριβώς επειδή πιστεύουμε βαθιά σ’ αυτή την προοπτική και θέλουμε να ανανεωθεί η εμπιστοσύνη των εργαζόμενων και των πολιτών στο ευρωπαϊκό όραμα, δεν μπορούμε να επικροτήσουμε τα αποτελέσματα της Συνθήκης.

Με αυτό το σκεπτικό η Πολιτική Γραμματεία προτείνει στην ΚΠΕ και την Κοινοβουλευτική Ομάδα να μην δοθεί θετική ψήφος κατά τη ψηφοφορία στη Βουλή για την επικύρωση της Συνθήκης. Το ναι στη Συνθήκη θα σήμαινε αποδοχή της στασιμότητας, συμβιβασμό χωρίς προωθητική δύναμη, ανοχή στη διαπραγματευτική νωθρότητα που επέδειξε η κυβέρνηση.

Η αντίθεσή μας στα ανεπαρκή βήματα της συνθήκης του Άμστερνταμ σύμφωνα με την πρόταση της Πολιτικής Γραμματείας δεν πρέπει να εκφραστεί με αρνητική ψήφο στη Βουλή. Στις συνθήκες της χώρας μας και με δεδομένη την πολιτική γεωγραφία το “όχι στη συνθήκη” θα μεταφραζόταν από πλατιά λαϊκά στρώματα σε “όχι στην Ευρωπαϊκή Ενοποίηση” θα ενίσχυσε αδιέξοδες στρατηγικές που ζητάνε “λιγότερη Ευρώπη” αρνούνται τη σημασία της πολιτικής και οικονομικής Ενοποίησης. Οι φορείς αυτών των απόψεων όχι μόνο δεν κατανοούν τις αρνητικές συνέπειες από μία τέτοια εξέλιξη, αλλά αντιθέτως επιδιώκουν την απομάκρυνση της Ελλάδας από τις διαδικασίες της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης. Η δική μας αυστηρή κριτική γίνεται από τελείως διαφορετικές θέσεις και με τελείως διαφορετική στόχευση και κατά συνέπεια θα λειτουργούσε τελείως αποπροσανατολιστικά η άθροισή μας με αυτές τις δυνάμεις στο “όχι”.

Η Πολιτική Γραμματεία εισηγείται να εκφραστεί η συνολική θέση του ΣΥΝ για τη συνθήκη του Άμστερνταμ κατά τη συζήτηση στη Βουλή με τη λέξη “παρών”.

Πρόκειται για ένα ευρωπαϊκό παρόν και εκφράζει τη βούλησή μας να είμαστε παρόντες και δραστήριοι στις παραπέρα εξελίξεις. Συμπυκνώνει την απόφασή μας να απορρίψουμε τόσο παθητικές στάσεις και αντιλήψεις περί μονόδρομου που υπονομεύουν τελικά την πορεία προς μία ενοποιημένη, ομοσπονδιακή και κοινωνικά δίκαιη Ευρώπη όσο και στρατηγικές επιστροφής στον εθνικό απομονωτισμό με την καλλιέργεια του αδιέξοδου αντιευρωπαϊσμού.

Θ. ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΣΥΝΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΑΜΣΤΕΡΝΤΑΜ

Ήδη τρεις κυβερνήσεις (Γαλλία-Βέλγιο-Ιταλία) έχουν θέσει το θέμα της αναθεώρησης. Η ίδια η επικείμενη διεύρυνση σε συνάρτηση με τις ανεπάρκειες και τα κενά της συνθήκης στα θεσμικά θέματα, θέτει επί τάπητος την ανάγκη αυτή. Ο ΣΥΝ ενώνει τη φωνή του για την άμεση προώθηση του αιτήματος της αναθεώρησης της συνθήκης του Άμστερνταμ.